

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lutego 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 1 ust. 3, art. 2 i art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. poz. 1622), odmówił M. D. prawa do świadczenia uzupełniającego argumentując, że Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 14 lutego 2020 roku uznała, iż nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji (decyzja k.8 akt ZUS).

Decyzją z dnia 21 lutego 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1455) odmówił M. D. prawa do renty socjalnej. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 14 lutego 2020 roku, wnioskodawca nie został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy. Z uwagi na okoliczność, iż wnioskodawca nie spełnił wyżej wymienionych warunków, w ocenie organu rentowego, brak było podstaw prawnych do przyznania prawa do renty socjalnej (decyzja – k. 6 akta ZUS)

Odwołania od powyższych decyzji złożył wnioskodawca, wnosząc o ich zmianę. W uzasadnieniu wskazał, iż nie może ani sam zostać w domu, ani sam z tego domu wyjść, ma częste napady apatii i myśli samobójcze, zatem orzeczenie Komisji jest błędne. Nie ma możliwości podjęcia pracy i utrzymuje go schorowana matka cierpiąca na chorobę afektywną dwubiegunową (odwołania k. 3 i k. 3 akt VIII U 978/20).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie (odpowiedź na odwołanie k.7 i k. akt VIII U 978/20).

Na mocy art. 219 kpc sprawy zostały połączone do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (zarządzenie k. 9 akt VIII U 978/20).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. D. urodził się (...) (wniosek k.1-2 akt ZUS).

W dniu 19 października 2019 r. złożył wniosek o ustalenie prawa świadczenia uzupełniającego oraz prawa do renty socjalnej (wnioski k. 1-3 akt ZUS).

Po zapoznaniu się z dokumentacją lekarską oraz na podstawie przeprowadzonego badania Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 7 stycznia 2020 roku uznał, iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny pracy ani do samodzielnej egzystencji. Rozpoznał u badanego zaburzenia osobowości i uzależnienie od (...) (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS – k. 4 i k.6 akt ZUS, opinia lekarska – k. 23 dokumentacji medycznej).

Wnioskodawca w dniu 7 stycznia 2020 r. złożył sprzeciw od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS (sprzeciw – k. 25 dokumentacji medycznej).

Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 14 lutego 2020 r., po konsultacji psychologicznej, w której stwierdzono, iż u wnioskodawcy trudności osobowościowe z zaznaczającymi się stanami niepokoju i lękowymi oraz tendencje do agrawacji trudności osobowościowych, potwierdziła orzeczenie lekarza orzecznika w zakresie uzależnienia od (...) oraz ustaliła, iż ma on osobowość lękliwą. Również nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji (badanie psychologiczne k.28 dokumentacji medycznej, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS – k. 5 i k.7 akt ZUS, opinia lekarska – k.34-36 dokumentacji medycznej).

U wnioskodawcy stwierdzono sprawność intelektualna w normie, bez istotnych zaburzeń w funkcjonowaniu procesów poznawczych. Aktualnie dominują u niego cechy osobowości labilnej emocjonalnie, nasilone objawy lekowo-depresyjne spowodowane głównie trudną sytuacją życiową i przeżytymi zdarzeniami traumatycznymi. Podaje

rozważania „s” (samouszkodzenia). Zdradza tendencje agramawacyjne w trakcie wykonywanych zadań testowych (opinia neuropsychologa dr. L. S. k. 21-22).

Odwołujący cierpi na zaburzenia lękowe z somatyzacjami na podłożu osobowości nieprawidłowej, lękliwej oraz uzależnienie mieszane (głównie od (...) i alkoholu). Brak podstaw do stwierdzenia choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego oraz organicznego uszkodzenia o.u.n. Dolegliwości te nie powodują całkowitej niezdolności do pracy czy niezdolności do samodzielnej egzystencji. Wnioskodawca jest co najwyżej częściowo niezdolny do pracy, okresowo na czas 2 lat, od połowy 2019 roku. Praca w przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi wnioskodawcy jest ważkim elementem rehabilitacji ich zaburzeń (opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii R. Ż. k.29-37).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania są niezasadne i podlegają oddaleniu.

Zgodnie z art. 4 ustawy o rencie socjalnej z dnia 27 czerwca 2003 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1340) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W myśl ust. 2 art. 4 osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje:

- 1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;
- 2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Stosownie natomiast do art. 5 ustawy o rencie socjalnej ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383).

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przepisy ust. 2 i 3 art. 12 wskazują, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Natomiast zgodnie z art. 13 ust. 1 przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Dokonując analizy pojęcia „całkowita niezdolność do pracy” należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do zarobkowania wykonywaniem jakiegokolwiek pracy). Osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest, więc osoba, która spełniła obydwa te kryteria, a więc jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym, jak i ekonomicznym. W orzecznictwie przyjmuje się również, że decydującą dla stwierdzenia niezdolności do pracy jest utrata możliwości wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu przy braku rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Gdy więc biologiczny stan kalectwa lub choroba, nie powodują

naruszenia sprawności organizmu w stopniu mającym wpływ na zdolność do pracy dotychczas wykonywanej lub innej mieszczącej się w ramach posiadanych lub możliwych do uzyskania kwalifikacji, to brak prawa do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2004 r., I UK 28/04; LEX nr 979161, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 11/03, LEX nr 585793; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2005 r., I UK 222/04, LEX nr 989232). Nie ma wobec tego podstaw do przyznania renty socjalnej osobie, która z medycznego punktu widzenia nie jest całkowicie niezdolna do pracy, choćby nie miała możliwości jej podjęcia z innych przyczyn /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r. II UK 98/05, opubl. OSNP 2007/5-6/77/.

Natomiast świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, ma na celu dodatkowe wsparcie dochodowe służące zaspokajaniu potrzeb życiowych, ze względu na koszty związane z pielęgnacją, rehabilitacją i opieką medyczną. Prawo do tego świadczenia wiąże się jednak ze spełnieniem warunków określonych w ustawie.

Warunki nabywania prawa, tryb przyznawania oraz zasady wypłacania i finansowania świadczenia uzupełniającego określa ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. z 2019 r., poz.1622).

Stosownie do treści art.1 ust. 3, art. 2 oraz art. 4 ust. 3 świadczenie uzupełniające przysługuje osobie, która:

1. zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i :

- jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub

- posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub

- cudzoziemcem legalnie przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. ukończyła 18 lat;

3. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, a niezdolność ta została stwierdzona odpowiednim orzeczeniem;

4. nie jest uprawniona do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych lub też łączna wysokość brutto tych świadczeń wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczną instytucję właściwą do spraw emerytalno-rentowych po dokonaniu ustawowych wyłączeń nie przekroczy kwoty 1600 zł;

5. nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub odbywającą karę pozbawienia wolności (co nie dotyczy osoby odbywającej karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego).

Ponadto Sąd zważył, że zgodnie z art. 4 ust. 1 w/w ustawy, świadczenie uzupełniające przysługuje osobie uprawnionej w wysokości nie wyższej niż 500 zł miesięcznie, przy czym łączna kwota świadczenia uzupełniającego i świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 2, nie może przekroczyć 1600 zł miesięcznie, z zastrzeżeniem wyłączeń, o których mowa w art. 2 ust. 2.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji zachodzi wówczas, gdy występuje naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych - art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.). Termin ten ma szeroki zakres przedmiotowy. Obejmuje bowiem opiekę, oznaczającą pielęgnację, czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp. oraz pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza. Wszystkie zaś powyższe elementy łącznie wyczerpują treść terminu "niezdolność do samodzielnej egzystencji" (tak też wyrok Sąd

Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 22 października 2013 r., III AUa 224/13, Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 28 maja 2013 r., III AUa 1918/12).

Do przyznania świadczeń konieczne jest kumulatywne spełnienie ww przesłanek.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek ustawowych do przyznania ww świadczeń. Nie jest bowiem całkowicie niezdolny do pracy ani niezdolny do samodzielnej egzystencji. Wynika to z oceny dokonanej przez biegłego sądowego psychiatrę, który wydał opinie po uzyskaniu opinii pomocniczej biegłego neuropsychologa.

Wnioskodawcy doręczone zostały obie opinie i nie wniósł do nich zastrzeżeń, przynajmniej nie w zakresie istotnym dla rozpoznania odwołań. Na terminie rozprawy wnioskodawca podniósł, iż nie zgadza się z datą ustalonej częściowej niezdolności do pracy. Ponieważ częściowa niezdolność do pracy nie daje wnioskodawcy prawa do żadnego ze spornych świadczeń, bez znaczenia pozostaje data, od której ewentualnie ta niezdolności u niego występuje.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało podstaw do uwzględnienia odwołań albowiem w opinii biegłego odwołujący się nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i niezdolna do samodzielnej egzystencji.

Opinie biegłych sądowych są miarodajne w niniejszej sprawie, albowiem zostały sporządzone przez biegłych o specjalności właściwej z punktu widzenia schorzeń, na jakie cierpi wnioskodawca, a także w oparciu o analizę dokumentacji lekarskiej organu rentowego i dokumentacji medycznej skarżącego oraz w oparciu o bezpośrednie badanie odwołującego wykonane w toku postępowania sądowego. Biegli ci w sposób wyczerpujący określili schorzenia, jakie występują u wnioskodawcy i ocenili ich znaczenie dla zdolności do pracy, odnosząc swoją ocenę do kwalifikacji zawodowych. W ocenie Sądu opinie te są wystarczająco szczegółowe i dają pełny obraz zmian zdrowotnych. Ustalony stan zdrowia wynika z obiektywnych danych, w tym z dokonanego badania fizykalnego, a opinie biegłych są zgodne z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS. Sąd ocenia zaś wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena, dokonana została na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, w jego ocenie uwzględniała wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważył materiał dowodowy jako całość, dokonał wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odniósł je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok SN z 10.06.1999 r. II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 655).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k. p. c., orzekł jak w wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.

17 V 2021 roku.